

formes hi hagi manlleu d'un dialecte de la branca britònica o viceversa. — 4 Quedaren així enterrats els assaigs que en aquest sentit havien fet Horning (*ZRPb.* XIII, 323-4; XXIV, 556-7) i Salvioni (*ZRPb.* XXIII, 514ss.; *AGIt.* XVI, 369; cf. GParis, *Rom.* 5 XXIX, 136). — 5 «-- En annarr gelt - fyr iqrð neðan, / söt-rauðð hani - at splom Heliar» = alemany «aber ein anderer kräht under der Erde, ein russroter Hahn, in Hels Gehöft», cat. 'però sota terra n'escataineja un altre, en el mas de Hel: un gall de color de sutge rogenç', vers 43d (ed. F. Ranke, 1937, p. 107). — 6 Sobre el bàltic veg. Fraenkel, *Mélanges Pedersen* 448, i *Die Baltischen Sprachen* 76, amb els treballs de Büga que s'hi citen. — 7 Com que aquí el conjunt detallat dels fets gascons i occitans és tan important, hi afegim a darrera hora les dades de l'ALGc. (III, 923, «suie») que amplien i detallen més, sense rectificar-les, les que ja donàvem. Hi ha *süzä* (com en aranès), o l'equivalent *süyə*, a la major part del gascò Sud i central: car l'àrea amb *ü* forada fins al Pirineu en la HGar.: Luixon, Oueil, Barossa, StPlancart i St. Gaudens *süžo* [també «sonjo: suie», Dupleich, *P. de StGaudens*], i a l'O. d'això hi ha *süyə* a la Vall d'Aura y Lavedà. Cap al N. aquesta àrea de -*üžo*/*-üyo* abraça 20 HGar. fins a Tolosa i tot, més quasi tot Gers, un terç SE. de Landes i la major part de BPy.; més al Nord de l'àrea de *ü*, hi ha *süyə/süzə* des de la punta SO. de Landes fins a Agén. Aquesta àrea de *ü* pressuposa *ü*; mentre que la de *ü* suposa un ètímon amb o, sens dubte ð, car la o breu dóna en general 30 *üé* en occità, però quan segueix *ž* el gascò en fa *ü* (*plüžo, trüžo*, supra). Per a més convicció dels lingüistes poc familiars amb els fets occitans, pot ser útil comparar les àrees de *süžo/süzə* amb les corresponents de les formes del diftong en un mot bàsic com FOCUS, on la o també sofreix diftongació en llengua d'oc. Cert que aquí hi ha reducció de *hüek* a *hük* a part del NO. gascò; però contra aquest sector, hi ha discrepància en altres quatre extensos sectors: a) a quasi tot el dept. Landes, i a la Gironda hi ha *süyə*, però *hyék* o *hyæk*; b) *süzə* a tot el Lot-et-G. i llenca gc. de la Gironda a la dreta del riu; c) FOCUS no diftonga en el tros de lld. comprès en aquesta part de l'ALGc. però sí *séžo* en aquest mateix tros (Tarn-et-G. i HGar. a la dreta del gran riu 45 Arieja; d) també hi ha divergència en l'evolució ulterior del diftong: a) *hük* o *fük* a tot el Coserans i SO. de l'Arieja, però *syéžo* a la mateixa àrea (i continuant a Saleich, Arguèns i Melles); ß) *hyék* però *süžo* a l'Alt Comenge, V. d'Aran, Luixon i d'allí a l'O. fins al Lavedà, més la baixa Bigorra i tot el N. de BPyr.

Sutllevar, V. *llevar* *Sutrac*, *sutroc*, V. *sodegar* 55
Sutura, V. *cosir* *Suturn*, V. *saturn*

SUTZE, del ll. *sūcibus* 'humit', 'sucós', 'suat' (derivat de *sūcus* 'suc'), que aplicat a la llana suada de les ovelles, prengué el significat de 'brut'; el cat. *sutze* 60

i l'it. *sudicio* provenen d'una forma *sūdicū* amb metàtesi (potser afavorida per la influència de *SUTJA*). □ 1.ª doc.: fi S. XIII.

«Perfecció és de Sol passar sos raigs per lo femer e per los locs *sutzes*, e que no sia *sutz*¹ per aquels locs on passa — e perfecció és de la ànima ésser una ab lo cors, e que per la corrupció del cors no sia corrompable», Llull (*Gentil*, ed. Obr., 208.5f.); «Grans cerimònies has dit que serve: --- de qui pot hom bé dir això? Certament dels hòmens, qui en la vintena part de mija hora deurién ésser vestits --- e en botonar lo jupó, tirar --- lavar llurs cares ab aigües ben olentes, mirar si --- trigaran per espai de tres hores: puis faran mostra de llur cos, *sutze* d'ins per vicis, e bell de fora per vestedures ---», BMetge (*Somni* IV, *NCl.*, 166.27). El femení era *sutza*: «una bèstia molt orribla --- venia --- ganyolant, com fa truğa ab sos porcels, molt *sutza* cosa, ab se bocha uberta --- los uls avia molt grosos e desmesurats, vermels e tèrbols e axcerpelats, tots co<r>rens de laga<n>ya ---», *Hi. del Cav. Tuglat* (cat. occid.?, fi S. XIV?, *CoDoACA* XIII, 90).

Des d'antic apareix molt repetida l'aplicació a la llana, en oposició a la llana llavada: «càrrega de lana *sutza*, o lavada, d'aynins, 4 drs.» en la Reva de Puigcerdà de 1288 (*RLR* IV, 508; en l'*InvLC* cita també «tota lana *sutza* o lavada» de 1288, probt. el mateix document); «2 reylles de porta, 2 vellons blancs de lana *sutza* ---» d'un inv. de 1380, de Ribes, i ja abans (veg. *TOU*; *BABL* VI, 473, 470); «les lanes --- si seran lavades, paguen 12 drs. per rova --- sien tengudes pagar --- per rova de lana *sutze* 3 sous» d'una tarifa de les Drassanes, a. 1481 (p. p. Moliné, ed. del *Consolat*, p. 230). Per a la variant *súrgia*, V. infra.

En la seva aplicació general o moral (deixant de banda la llana) el *DAG.* en dóna una cita d'uns Psalms dels Ss. XIV-XV («*sutza* e maculada»), i *AlcM* quatre des de Llull fins a 1403; després és versemblant que anés tenint un ús més ranci i literari, cada cop més reemplaçat, en el S. XV, per la seva variant *sützeu* i el concurrent *brut*, si bé encara el registra Busa-N.: «*sutza cosa*: immundus, spurcus, sordidus, foedus; *sutze star*: squaléo; per no star lavat: illotus», però el fet de ser estrany a l'abundós vocabulari d'OPou em fa creure que a la 2.ª meitat del S. XVI havia quedat antiquat tant a Val. com en el Princ: no figura en el *ThPu.*, i en canvi hi surt repetidament *suziedat*, derivat potser purament genuí, p. ex. en el cap. DEL VAXELL «lo més fondo, hon se repleguen les *suziedats*: sentina» (69; passim): car a penes hi havia encara cap influència castellana en el llenguatge nàutic d'aquell temps, però sí viceversa. Des dels segles baixos quedà definitivament antiquat, i en la Renaix. solament s'ha usat en llenguatge molt literari, com a mot noble, una mica rebuscat o declamatori.

Sí que ha restat, en canvi, en l'aplicació a la llana, si bé aquí sovint en formes una mica alterades, certament per influència de *SUTJA*, en gran part amb una *r*, de la qual serien responsables probt. el sinònim *suarda* i potser algun altre factor més fonètic. Si podem fer cas de les notacions de Grieria (tan barroeres,